

Plan van Aanpak Scenario-denken (versie 1.0 / definitief)

Gezamenlijk grip op onzekere tijden door Corona, een coproductie tussen NZa, IGJ en ZIN.

Aanleiding

Tijdens het 7-instituten overleg van 22 april is door het Zorginstituut de behoefte ingebracht om middels scenario-denken meer gezamenlijke grip op een onvoorspelbare toekomst te krijgen. Deze behoefte werd breder gevoeld, zo constateerde we samen onder leiding van voorzitter ^{(10)(2e)}. De NZa en IGJ herkenden de behoefte in het bijzonder. Besloten is hier met z'n drieën gezamenlijk in op te trekken en de collega's van het 7-institutenoverleg (evt aangevuld met SER en SCP vertegenwoordiger) worden graag meegenomen in de opbrengst.

Tijdens het overleg en in een nadere ronde tussen NZa, IGJ en ZIN zijn de volgende zaken genoemd als aanleiding:

- We leven in onzekere tijden: zowel wat betreft het verloop van de corona, als wat het structurele effect betreft op de maatschappij, economie en de zorg;
- Er is veel aandacht voor de actualiteit van de crisis. We willen allen nu de zorg ondersteunen, iets doen. Daarnaast is het goed om al na te denken over de periode na de crisis. Dat moet separaat georganiseerd worden van het doen, anders sneuvelt in de crisis het denken op de (middel)lange termijn;
- 7 instituten – en daarbinnen de publieke driehoek NZa, IGJ en ZIN- hebben deels overeenkomende, deels verschillende verwachtingen over de onzekere factoren en de toekomst. Het zou ons helpen als we daar een gezamenlijke benadering en taal in hebben;
- Scenario-denken kan ons hierin helpen, is de gezamenlijke verwachting. In andere sectoren en omstandigheden heeft zich dat bewezen.

Wat is scenario-denken ?

Scenario-denken is een wijze van denken en een bijpassende methodiek, welke goed bruikbaar is in onzekere tijden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds *scenario's* en anderzijds *opties* en *maatregelen*. Scenario's zijn mogelijke hoofdrichting van ontwikkeling, die je niet kan beïnvloeden (vanuit de positie van de scenariodenker). Het gaat daarbij niet om de wenselijkheid van scenario's. Vanuit scenario's kan je opties bedenken: wat ga je doen als...? Sommige van die opties kan je al laten voorbereiden met plannen en maatregelen. Daarmee wordt inzicht en houvast gecreëerd. En ben je beter voorbereid op de toekomst.

Context

De verwachting is dat de komende jaren de vraag naar zorg door de vergrijzing en toegenomen behandel-mogelijkheden sterk gaat stijgen. We voorzien dat we niet voldoende mensen (professionals en mantelzorgers) hebben om zorg te verlenen en dat de solidariteit onder druk komt

te staan. Er bestaat brede consensus dat de zorg moet veranderen om de toegankelijkheid en betaalbaarheid te blijven garanderen. VWS zal daartoe een contourennota uitbrengen.

De corona-uitbraak stelt ons op korte en ook lange termijn voor een extra maatschappelijke opgave met grote invloed op zorg en welzijn. De gevolgen hiervan zullen de hiervoor beschreven algemene uitdaging met betrekking tot kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid raken. Door te denken in scenario's willen we deze gevolgen, de kansen en bedreigingen en de handelingsmogelijkheden zo goed mogelijk in beeld krijgen.

Doelstelling

Doel is door middel van scenario-denken komen tot:

1. Een **gezamenlijke** benadering van de **verschillende scenario's** voor het verloop van de corona-crisis én de structurele effecten daarna;
2. Een gezamenlijke verkenning van de **verschillende opties** om scenario's in goede banen te leiden. Mogelijk ook een aantal plannen en **maatregelen** om voorbereid te zijn op het voordoelen van scenario's;
3. Welke bruikbaar zijn voor NZa, IGJ en ZIN én andere organisatie uit het 7-institutenoverleg om **vanuit publieke optiek** a) de eigen organisatie(s) richting te geven, en *passend bij ieders verantwoordelijkheid* b) de minister te adviseren en/of c) het zorgveld te helpen cq vanuit publieke optiek te sturen om 17 mln NL-ers goede zorg te verlenen.

Inzet is om over ca 6 weken een eerste versie te hebben, welke op zichzelf bruikbaar is. Daarmee zal het resultaat niet allesomvattend en diep doordacht zijn. Het geeft een eerste opbrengst en geeft ons inzicht in de bruikbaarheid van de benadering. Als het bevalt kunnen we het verder opschalen in uitdiepen. De opbrengst is in powerpoint, evt aangevuld met ander materiaal.

Organisatie

We zien dit als een **coproductie** in de driehoek.

Een stuurgroep onder leiding van (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) fungeert als opdrachtgever.

Laatstgenoemde neemt initiatief voor de opstart, de drie bespreken hoe hun onderlinge rolverdeling verder is.

Iedere organisatie levert max drie leden voor de gezamenlijke werkgroep. Profiel strategisch denker.

In ieder geval nemen de drie vaste coördinatoren in de driehoek (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e)

Globale aanpak

We hebben individueel enige ervaring met scenario denken. Het is dus belangrijk om aan de voorkant te investeren in een gemeenschappelijk raamwerk van denken. Daarna kan de inhoud in worden gestapt.

Daarbij ligt het erg voor de hand om eerst intern en extern te vragen of er al exercities zijn geweest. Tot nu toe hebben wij van VWS, RV&S en RIVM (ea?) nog niet gehoord dat zij scenario-materiaal beschikbaar hebben. Nog een keer expliciet vragen is noodzakelijk. Daarmee zijn betrokkenen ook op de hoogte van ons initiatief.

We betrekken de overige deelnemers van het 7-institutenoverleg tijdens het maken van de scenario's, door ze te laten interviewen en een halfproduct voor te leggen. Zo worden de scenario's beter, worden zij meegenomen en houden we toch tempo.

Externe ondersteuning is nodig op het vlak van advisering m.b.t. scenario-denken: procesbegeleiding, inhoudelijke ondersteuning, interviews en de (eind)redactie van de rapportages. Deze ondersteuning is gevonden in het bureau De Ruijter Strategie. ^{(10)(2e)} cs hebben hun vak gemaakt van scenario-denken en adviseerden oa de Nationaal Coördinator Terrorisme bestrijding en Veiligheid (NCTV), de Rabobank, het RIVM (methodologie) en nu ook Sociale Zaken en het UWV over de Corona-maatregelen. ^{(10)(2e)} kan ons allereerst een uur wegwijs maken. Zie oa Youtube "klaar om te wenden" en zijn gelijknamige boek. Eén van zijn collega's zal de meerderheid van het ondersteunende werk doen. ZIN zal de contractering verzorgen (rond) en de kosten betalen.

Ervaring van deskundigen is dat het beter is om een paar verschillende sessies te organiseren en daarmee denktijd tussendoor te hebben, dan te verwachten dat je er met één sessie wel uit bent.

Stappenplan

- ~~Maandag 27 april: delen voorstel door Peter met Marina en Annemiek.~~
- ~~Woensdag 29 april: delen feedback, mondelinge overeenstemming~~
- ~~Donderdag 30 april: delen bijgesteld voorstel PvA.~~
- ~~Maandag 4 mei: uiterlijk akkoord door Annemiek, Marina en Peter, afgestemd met ieders bestuursvoorzitter.~~
- Vanaf donderdag 7 mei: aan de slag. Enige interne communicatie door ieder binnen eigen organisatie adhv deze tekst. ^{(10)(2e)} zorgt –namens ons drieën- voor een berichtje aan de overige 7-instituten instellingen.
- Ieder: bemensing werkgroep rond maken.
- ^{(10)(2e)} vraagt bureau ^{(10)(2e)} om een globaal PvA op basis waarvan de bijeenkomsten kunnen worden ingepland. Levering 7 mei.
- Plannen bijeenkomsten door secretariaat ^{(10)(2e)}, ^{(10)(2e)} en ^{(10)(2e)}.
- Onze interne en externe omgeving bevragen op reeds beschikbare (onderdelen) van scenariodenken. Voorstel: NZa bevroagt RIVM, IGJ bevroagt VWS. Nog anderen?;
- Afronding

Bijlagen ter inspiratie

Een document dat De Ruijter Strategie onlangs publiceerde als een algemene benadering van scenario's in de coronacrisis.

Een voorbeeld van het Coa (centraal orgaan asielzoekers) over scenario's.

(10)(2e) (10)(2e)

6 mei 2020